

ИЗВЕШТАЈ О ИНВЕСТИЦИЈАМА У ОСНОВНА СРЕДСТВА

ПРАВНИ ОСНОВ

Истраживање се спроводи на основу Закона о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/09).

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ и садржај статистичког истраживања

Основни циљ овог истраживања, осим информисања о инвестиционој активности у земљи, јесте да омогући обрачун инвестиција као агрегата употребе бруто домаћег производа, израду рачуна капитала и др.

Главни предмет посматрања истраживања представљају набавке остварене од стране пословних субјеката у циљу добијања нових, повећања вредности или замене постојећих основних средстава. Основна средства разврстана су према класификацији основних средстава у складу са међународним статистичким стандардима и методологијом (*ESA 2010, SNA 2008*): на стамбене зграде, остале зграде и грађевине, машине и опрему, на култивисане биолошке ресурсе и интелектуалну својину (истраживање и развој, минерална истраживања, рачунарски програми и базе података, забава, књижевни и уметнички оригинали и остала интелектуална својина).

Набављена основна средства могу бити нова и половна, купљена у земљи и иностранству, набављена путем финансијског лизинга, стечена трампом, примљена као капитални трансфер у природи или произведена и задржана за сопствену употребу. Обухватају се све врсте улагања у нове капацитете, као и улагања у проширење, доградњу, реконструкцију и модернизацију постојећих или замену застарелих, истрошених или уништених капацитета. Овим истраживањем прикупљају се и подаци о извршеним исплатама за инвестиције. Инвестицијама се не обухватају средства утрошена за инвестиционо и редовно одржавање постојећих објеката.

Извештајне јединице, статистичке јединице

Извештајне јединице (јединице посматрања) истраживања „Годишњи извештај о инвестицијама у основна средства“ (образац ИНВ-01) јесу пословни субјекти у земљи који су непосредни инвеститори, без обзира на облик својине и на то да ли су у редовном или на пробном раду, у оснивању или ликвидацији.

Обухват истраживања

Обухват истраживања ИНВ-01 је потпун за велика и средња правна лица. Подаци се прикупљају путем узорка за мала и микро правна лица, као и за предузетнике који имају обавезу подношења годишњег финансијског извештаја. Инвестиције у основна средства предузетника који немају обавезу подношења годишњег финансијског извештаја обрачунавају се на основу расположивих података из постојећих статистичких истраживања у области грађевинарства, пољопривреде, унутрашње и спољне трговине, радне снаге итд.

Извештајне јединице код којих су у току године настале статусне промене (спајање, припајање, подела) попуњавају извештај ИНВ-01 на исти начин као и редовни годишњи финансијски извештај, и то за сваки од следећих периода посебно: од почетка године до момента статусне промене и од момента статусне промене до краја године.

Метод, време и извори прикупљања података

Истраживање се заснива на извештајном методу. За велика и средња правна лица обухват је потпун, док се за мала правна лица и предузетнике који имају обавезу подношења годишњег финансијског извештаја подаци прикупљају на случајном стратификованом узорку. Стратификација се врши према областима Класификације делатности и према регионима у складу са Уредбом о Номенклатури статистичких територијалних јединица (Београдски регион, Регион Војводине, Регион Шумадије и Западне Србије, Регион Јужне и Источне Србије, Регион Косово и Метохија). Истраживање се спроводи једном годишње, а упитници се достављају извештајним јединицама у току марта. Обрачунски период је претходна година. Основни извори података јесу књиговодствени подаци, финансијска документација, инвестициони програми и техничка документација. С обзиром на то да се за овај извештај користе разни извори података, неопходно је да се сродни подаци из разних извора међусобно упореде и усагласе.

Обавеза заштите индивидуалних података

Индивидуални подаци добијени од извештајних јединица представљају службену тајну, користе се искључиво у статистичке сврхе и не могу се објављивати нити стављати на располагање било ком кориснику. Индивидуални подаци агрегирају се на нивоу општина, управних округа и региона и искључиво у овом, сумарном, облику могу бити доступни екстерним корисницима.

Списак и дефиниције основних обележја – индикатора

Исплатама за инвестиције сматрају се новчана улагања у основна средства у току године у којој су исплате стварно извршене, без обзира на моменат изградње или набавке основних средстава.

Исплате из сопствених средстава обухватају динарска и девизна средства непосредног инвеститора: средства издвојена за амортизацију, средства буџета пренета на рачун инвеститора и друга сопствена средства.

Исплате из удружених средстава обухватају динарска и девизна средства домаћих и страних суинвеститора, као и физичких лица, удружена са средствима непосредног инвеститора на основу заједничког улагања.

Исплате из кредита обухватају банкарске и финансијске кредите, као и финансијске кредите непосредно уговорене са иностраним фирмама.

Исплате из средстава државних органа и јединица органа локалне самоуправе обухватају кредите добијене од државних органа и јединица органа локалне самоуправе, уговорене посредством банке или непосредно, са или без обавезе враћања.

Остварене инвестиције представљају вредност ефективно извршене изградње, израде или набавке објеката, опреме и осталих основних средстава, без обзира на то да ли су завршене и да ли је њихова исплата извршена (без ревалоризације остварених инвестиција).

Остварене инвестиције у нова основна средства односе се на набавке основних средстава која још нису била предмет купопродаје између непосредних корисника тих добара (набавке извршене непосредно од извођача грађевинских радова, произвођача опреме или основна средства произведена у сопственој режији). Обухвата се и половна опрема набављена у иностранству, инвестиције у значајнија побољшања постојећих основних средстава, инвестиције у значајнија побољшања земљишта и трошкови преноса власништва земљишта (није укључена вредност откупа земљишта).

Изградња нових капацитета обухвата инвестиције у нова основна средства, на новој или старој локацији, без обзира на делатност којој су те инвестиције намењене. Нови капацитети обухватају: објекат као економско-техничку целину (грађевински део, опрема с монтажом и остало), део изградње објекта који представља засебну економско-техничку целину (а изградња се изводи у фазама), наставак градње или опремања раније обустављених инвестиција, улагања у дугогодишње засаде, основно стадо, изградњу нових саобраћајница и набавку нових машина и опреме и осталих категорија нових основних средстава.

Реконструкција, модернизација, доградња и проширење обухватају инвестиције за преуређење или проширење постојећих објеката, опреме и уређаја у циљу повећања обима и бољег прилагођавања потребама тржишта, као и измене техничко-технолошких решења производње или услуга.

Одржавање нивоа постојећих капацитета обухвата улагања у циљу замене застарелих, истрошених или уништених основних средстава (не обухватају се редовно одржавање и поправке). Ове инвестиције утичу на интензивирање и рационализацију процеса рада, али не и на проширење расположивих капацитета и битније измене у постојећој врсти производа, услуга и технологије рада.

Инвестиције за заштиту животне средине обухватају улагања која се односе на активности заштите животне средине (методе, технологије, процесе, опрему и њихове делове и сл.), у циљу сакупљања, третмана, праћења и контроле, смањења, спречавања или уклањања загађења или било које друге деградације животне средине која произилази из пословања.

Текући издаци за заштиту животне средине обухватају трошкове радне снаге, издатке за рад и одржавање опреме за заштиту животне средине и плаћања трећим лицима за услуге за заштиту животне средине, у циљу спречавања, смањења, третмана или уклањања загађења или било које друге деградације животне средине која произилази из активности пословања.

Приходи од активности повезаних са заштитом животне средине обухватају приходе од накнада за пружање услуга заштите животне средине, приходе од продаје нуспроизвода као резултата активности које се односе на заштиту животне средине и приходе од интерне употребе нуспроизвода као резултата активности које се односе на заштиту животне средине.

Ниво репрезентативности података

Подаци су груписани применом два принципа:

1. **организационог принципа** – подаци су разврстани по претежној делатности инвеститора и, територијално, према седишту инвеститора;
2. **принципа чистих делатности** (само за нова основна средства) – подаци су разврстани по делатности локалних јединица (погона) којима су инвестиције намењене, а територијално према локацији погона.

Подаци су репрезентативни на нивоу општина, управних округа, региона и за Републику Србију, на нивоу области Класификације делатности.

Усаглашеност са међународним препорукама, стандардима и праксом

Образац ИНВ-01 усаглашен је са међународним статистичким стандардима и методологијом.

ОПИС ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Статистичко истраживање „Годишњи извештај о инвестицијама у основна средства“ спроводи Сектор за националне рачуне, цене и пољопривреду – Група за израду база за националне рачуне која је задужена за дефинисање извештајних јединица, израду и штампање упитника, њихово слање подручним одељењима и контакт са одговорним особама у извештајним јединицама. Извештајне јединице поштом достављају упитнике подручним одељењима, која су задужена за пријем и унос материјала.

Обавеза подношења упитника темељи се на члану 26 Закона о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/09), а казнене одредбе за одбијање давања података или давање непотпуних и нетачних података на члану 52 истог закона.

Истраживање обухвата следеће фазе:

Припрема истраживања – дефинисање извештајних јединица, провера адресних података, прилагођавање упитника и упутства за попуњавање. Ова фаза спроводи се у току јануара и фебруара текуће године.

Прикупљање података – слање упитника и упутства подручним одељењима поштом у марту текуће године.

Пријем материјала и унос података – прикупљање и унос попуњених извештаја у подручним одељењима, логичка и рачунска контрола података и контакт са надлежним особама у случају да подаци недостају или да су нетачни. Пријем материјала и унос података обавља се од априла до маја текуће године.

Израда резултата – сумирање, контрола и табелирање података врши се у апликацији ИСТ. Обрада прикупљених података из узорка обавља се посебно и оцене се обезбеђују на нивоу области Класификације делатности и на нивоу региона. Рок за израду резултата је 20. новембар текуће године, када се објављује саопштење.

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

У истраживању се користе следећи инструменти:

1. Упитник „Годишњи извештај о инвестицијама у основна средства“ (ИНВ-01)
2. Упутство за попуњавање ИНВ-01
3. Класификација делатности (2010) прописана Уредбом Владе Републике Србије од 29. јула 2010. године („Службени гласник РС“, број 54/10) на основу Закона о класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 104/09)
4. Уредба о Номенклатури статистичких територијалних јединица („Службени гласник РС“, број 109/09 и 46/10)
5. Списак општина.

Поменути инструменти могу се пронаћи на сајту Републичког завода за статистику.

Резултати истраживања објављују се у Бази података РЗС-а и у следећим публикацијама:

1. Статистички годишњак Републике Србије
2. Општине и региони у Републици Србији
3. Саопштење – Инвестиције у основна средства Републике Србије (НР21)

Контакт особа: Јелена Јаковљевић, локал 239